

THE
BOOKER
PRIZE
2023
Laureatas

Pranašų giesmė

Paul Lynch

Tai svarbu
perskaityti
ir kuo greičiau
The Guardian

VCA
19*

Pranašikas šedevras
Washington Post

Paul Lynch

Pranašų giesmė

Iš anglų kalbos vertė
Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė

VILNIUS, 2024

Versta iš:
Paul Lynch
Prophet Song

First published in the United Kingdom,
Republic of Ireland and Australia
by Oneworld Publications, 2023

Bibliografinė informacija
pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

Projektą finansuoja

Copyright © Paul Lynch, 2023
© Vertimas į lietuvių kalbą, Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė, 2024
© Autoriaus nuotrauka, Joel Saget
© Viršelio dizainas, Jack Smyth
© Leidykla VAGA, 2024
ISBN 978-5-415-02826-9

SKIRIAMA
ANNAL,
AMELIE IR
ELLIOTUI

Kas buvo, vėl bus;
kas įvyko, vėl įvyks.
Po saule nėra nieko nauja!

KOHELETO KNYGA 1, 9

Ar juodais laikais
dar bus giesmių?
Taip, dar bus giesmių.
Apie juodus laikus.

BERTOLT BRECHT

1

Atėjo naktis, o ji neišgirdo beldimo stovėdama prie lango su vaizdu į sodą. Kaip tamsa be garso apsiaučia vyšnias. Ji apsiaučia paskutinius lapus, ir lapai ne priešinasi tamsai, bet kuždėdami ją priima. Jau pavargusi, dienai beveik baigiantis, dar tiek reikia nuveikti iki gulantis, vaikai susirangę svetainėje, šis poilsio akimirkos jausmas prie stiklo. Žvelgia į temstantį sodą ir trokšta susiliesti su šia tamsa, išeiti laukan ir sugulti su ja, atsigulti tarp nukritusių lapų ir leistis užliejamai nakties, paskui nubusti su aušra ir pakilti atnaujintai atėjusio ryto. Bet beldžia. Ji girdi, kaip į mintis prasiskverbia skardus, atkaklus barbenimas, kiekvienas smūgis toks pritvinkęs beldėjo, kad ji net susiraukia. Tuomet ir Beilis ima belsti į stiklines virtuvės duris, šaukia ją: mama! – rodo į koridorių nepakeldamas akių nuo ekrano. Eilišė pajunta, kad kūnas juda koridoriaus link su kūdikiu rankose, ji atveria laukujes duris ir priešais verandos stiklą tamsoje beveik beveidžiai stovi du vyrai. Ji įžiebta verandos šviesą ir vyrai yra akimirksniu atpažįstami iš to, kaip stovi, šaltas nakties oras, regis, atsidūsta, kai ji atitraukia slankiąsias verandos duris, priemiesčio tylą, lietus beveik be žodžių

krenta į *St Laurence* gatvę, ant juodos mašinos, stovinčios priešais namą. Regis, tie vyrai atneša nakties jausmą. Ji stebi juos iš už savo pačios apsauginio jausmo, jaunesnis kairėje klausia, ar vyras namie, ir kažkaip taip pažvelgia į ją atsainiomis, bet priekabiomis akimis, kad jai pasirodo, jog jis mėgina pastverti kažką jos viduje. Akimirksniu ji pasižvalgo po gatvę, mato vienįšą pėsčiąjį su šuniu ir skėčiu, lietuje linguojančius gluosnius, didelio televizoriaus ekrano atšvaitus Zajacų name kitapus gatvės. Tuomet susizgrimba, kone nusikvatoja, toks universalus kaltės refleksas, į duris pabeldus policijai. Benas ima bruzdėti glėbyje, ir vyresnis civiliškai apsirengęs policininkas jai dešinėje žiūri į vaiką, jo veidas, regis, sušvelnėja, todėl ji kreipiasi į jį. Ji žino, kad jis irgi tėvas, tokie dalykai visada žinomi, o anas vaikas tikrai per jaunas, per daug tvarkingas ir stamantrus, ji pradeda kalbėti ir pati išgirsta, kaip balsas staiga suvirpa. Jis netrukus grįš, po kokios valandos, ar norėtumėt, kad jam paskambinčiau? Ne, nebūtina, ponია Stak, kai jis grįš, malonėkite paprašyti jo kuo greičiau mums paskambinti, štai mano kortelė. Prašom mane vadinti Eiliše, gal galiu aš pati kuo nors jums padėti? Deja, ne, ponია Stak, tai jūsų vyro reikalas. Vyresnis civiliškai apsirengęs policininkas plačiai šypsosi vaikučiui ir akimirką ji stebi raukšleles jam palei burną, tai veidas, gadinamas rūstybės, netinkamas tokiam darbui. Nėra ko jaudintis, ponია Stak. Kodėl turėčiau jaudintis, Garda? Taip, tiesa, ponია Stak, nenorime ilgiau jūsų gaišinti, dar nepakankamai sušlapome šį vakarą skambinėdami į duris, bus nelengva išdžiūti prišildytoje mašinoje. Ji užstumia verandos duris laikydama rankoje kortelę ir žiūri, kaip abu vyrai grįžta į mašiną, žiūri, kaip mašina slenka gatve, sustoja prie sankryžos, o užpakaliniai žibintai sužimba ryškiau, primena dvi švytinčias akis. Ji vėl pažvelgia į gatvę, ten vėl vakaro ramuma, koridoriuje

karšta, parėjusi vidun uždaro laukujes duris, o tada akimirką stovi apžiūrinėdama kortelę ir supranta, kad sulaikė kvapą. Dabar tas jausmas, kad kažkas įėjo į namus, ji nori paguldyti kūdikį, nori pastovėti ir pagalvoti, kadangi kažkas stovėjo su dviem vyrais ir neprašytas užėjo į koridorių, kažkas beformis, bet juntamas. Justi, kaip jis nepatenkintas sliūkina greta jos, kai eina į svetainę pro vaikus, Molė laiko pultelį Beiliui virš galvos, jo rankos makaluojasi ore, jis atsigręžia į ją ir maldauja žvilgsniu. Mama, pasakyk jai, kad vėl įjungtų mano laidą. Eilišė uždaro virtuvės duris, paguldo vaiką į sūpuokles, pradeda kraustyti nuo stalo kompiuterį ir dienoraštį, bet sustingusi užsimerkia. Atsiveja tas jausmas, įėjęs į namus. Ji pažvelgia į telefoną, paima, ranka dvejoja, nusiunčia žinutę Lariui, vėl atsiduria prie lango ir žiūri laukan. Temstančio sodo dabar nebesinori, nes toji tamsa įėjo ir į namus.

Laris Stakas vaikšto po svetainę su kortele rankoje. Susiraukęs dėbso į ją, tada padeda ant kavos staliuko ir papurto galvą, vėl klesteli į krėslą, ranka įsitveria barzdos, o ji tylėdama stebi jį, vertina kaip pratusi, sulaukęs tam tikro amžiaus vyras augina barzdą ne tam, kad taptų vyru, bet tam, kad atsitvertų nuo jaunystės, ji vos prisimena jį švariai nusiskutusį. Stebi, kaip jo kojos ieško šlepečių, regis, jis galvoja apie ką kita, kol kakta įsitempia ir veidą perkreipia vypsny. Jis pasilenkia ir vėl paima kortelę. Tikriausiai niekis, sako. Ji kinkuoja vaiką ant kelių, įdėmiai jį stebi. Sakyk, Lari, kaip gali būti niekis? Jis atsidūsta ir atgalia ranka persibraukia lūpas, pakyla iš krėslu, ima ieškoti ant stalo. Kur padėjai laikraštį? Jis žingsniuoja po kambarį, žiūri, bet nemato, laikraštis gal jau pamirštas, jis ieško kažko savo paties minčių šešėlyje ir niekaip neaptinka. Tada atsigrę-

žia ir tiriamai nužvelgia žmoną, krūtimi žindančią kūdikį, ir toks reginys jį guodžia, gyvenimo jausmas, sutrauktas į vaizdinį, visiškai priešingą piktai valiai, protas ima vėsti. Jis prieina prie jos, ištiesia ranką, bet vėl atitraukia, jai klausiamai pažvelgus į jį. Garda nacionalinės tarnybos biuras, sako ji, GNTB, tai neįprasta, ne koks eilinis policijos tyrėjas prie durų, ko jie iš tavęs nori? Jis parodo į lubas, – gal tu tyliau vieną kartą? Žengia į virtuvę grieždamas dantimis, atverčia šalia kriauklės apverstą stiklinę ir atsuka čiaupą, žvelgia kiaurai savo atspindį į tamsą, vyšnios senos ir netrukus ims pūti, galbūt pavasarį teks kirsti. Godžiai atsigeria, tada grįžta į svetainę. Klausyk, sako, balsas beveik akyse virsta kuždesiu. Esu tikras, paaiškės, kad tai tik niekis. Kalbant jo tikėjimas išslysta, tarsi jis būtų susipylęs tą išgertą vandenį į riešukučias. Ji žiūri, kaip jis vėl krenta į krėslą, kūnas suglebęs, ranka automatiškai junginėja televizoriaus kanalus. Atsigręžęs jis mato, kad yra įkalintas žvilgsniu, tada pasilenkia ir atsidūsta, pešteli barzdą, lyg norėtų nusiplėšti nuo veido. Klausyk, Eiliše, juk žinai, kaip jie dirba, ko jiems reikia, jie renka informaciją, dar diskretiškai, ir, matyt, reikia vienaip ar kitaip jos jiems suteikti, neabejotinai kurpia bylą prieš kokį nors mokytoją, todėl logiška, kad nori pasikalbėti su manim, perspėti mus, galbūt prieš areštą, klausyk, ryt ar poryt jiems paskambinsiu ir sužinosiu, ko nori. Ji stebi jo veidą, jisdama kažkokią nesatį savo būties centre, protas ir kūnas trokšta miego viršenybės, po akimirkos ji lips viršun, vilksis naktinius, skaičiuos valandas, kol kūdikis nubus pažįsti. Lari, sako ji ir mato, kaip jis atšlyja, tarsi ranką būtų nukrėtusi elektra. Jie sakė paskambinti kuo greičiau, paskambink dabar pat, numeris kortelėj, parodyk, kad neturi ko slėpti. Jis susiraukia, o tada lėtai atsidūsta, tarsi regėdamas prieš save ką nors stūksant, atsigręžia ir pažvelgia tiesiai į ją, net prisimerkęs iš pyk-

čio. Kaip suprasti – parodyk, kad neturi ko slėpti? Pats žinai, kaip suprasti. Ne, nežinau. Klausyk, čia tik toks pasakymas, Lari, prašau, eik ir tuoj pat paskambink. Kodėl tu amžinai viską taip apsunkini, sako jis, klausyk, tokiu metu juk neskambinsiu. Lari, prašau, paskambink tuoj pat, nebenoriu prie savo durų išvysti GNTB, visokių šnekų prisiklausai, kuo jie užsiima pastaraisiais mėnesiais. Laris pasilenkia krėsle pirmyn, regis, nepajėgdamas atsistoti, susiraukia, o tada eina prie jos, paima kūdikį jai iš glėbio. Eiliše, prašau, tu tik paklausyk, pagarba turi būti abipusė, jie žino, kad aš užsiėmęs, aš – Airijos mokytojų sąjungos generalinio sekretoriaus pavaduotojas, neimsiu šokinėti, vos tik jie palieps. Viskas gerai, Lari, bet kodėl jie tokiu metu atėjo į namus, o ne dieną į darbą, paaiškink, ką. Klausyk, mažute, paskambinsiu ryt ar poryt, o dabar gal šiam vakarui jau gana? Jo kūnas lieka stovėti priešais ją, nors žvilgsnis nukrypo į televizorių. Jau devinta, sako, noriu pasiklausyti žinių, kodėl Marko dar nėra namie? Ji žvelgia durų pusėn, miegas apglėbia jai liemenį, ji eina prie Lario ir paima kūdikį jam iš rankų. Nežinau, sako, lioviausį jį vaikyti, šįvakar buvo futbolo treniruotė, tikriausiai nuėjo vakarienės pas draugą, o gal pas Samantą, pastaruoju metu jie neperskiriami, net nesuprantu, kuo ji taip jį sužavėjo.

Važiuodamas per miestą jis pykteli ant savęs, nes mintys klaidžioja šen ir ten, brukasi aplink tai, ko jis trokšta, bet kartu junta poreikį atšlyti. Balsas telefonu skambėjo taip dalykiškai, beveik mandagiai, atleiskite, kad taip vėlai, pone Stakai, ilgai negaišinsime. Jis sustoja skersgatvyje už kampo nuo *Kevin* gatvės Garda nuovados, galvoja, kokia būdavo pagrindinė gatvė įprastai vakarais, tikrai judresnė, pastaruoju metu miestas

pasidarė tikrai pernelyg ramus. Nejučia sukanda dantis žengdamas priimamojo link, lūpos nusišypso prisiminus vaikus, Beilis, aišku, supras, kad jis išėjo, to vaiko visada ausys stačios. Jis žiūri į blyškią strazdanotą budinčio policininko ranką, šis negirdimai kalba telefonu. Jį pasitinka jaunas detektyvas, kaulėtas, žvitrus, su marškiniais ir kaklaraiščiu, veidas vaškinis ir teisingas, dera prie anksčiau skambinusiojo balso. Ačiū, kad atėjote, pone Stakai, malonėkite paskui mane, labai pasistengsime per daug negaišinti. Jis nuseka metaliniais laiptais, tada koridoriumi, pilnu uždarytų durų, o tada jam parodo apklausos kambarį su pilkomis kėdėmis, pilkai apmuštomis sienomis, ir viskas atrodo nauja, durys užsidaro, jis lieka vienas. Prisėda ir dėbso į savo rankas. Skaitinėja telefoną, tada atsistoja, pavaištinėja po patalpą, galvoja, kad jį apžaidė, parodė nepagarbą, jau gerokai po dešimtos vakaro. Jiems įėjus jis ištiesia sukryžiuotas rankas, lėtai prisitraukia kėdę ir atsisėda, žiūri į tą patį liesą pareigūną ir kitą, jo bendraamžį, tuktelėjusį, puodukas jo rankoje apaugęs kavos nuosėdomis. Tasai nužvelgia Larį Staką lyg ir šyptelėdamas, o galbūt tiesiog jo lūpų raukšlėse glūdi bičiuliškumas. Labas vakaras, pone Stakai, esu detektyvas inspektorius Stampas, o čia – detektyvas Berkas, ar galėčiau jums pasiūlyti arbatos, o galbūt kavos? Laris pažvelgia į murziną puoduką ir ranka parodo ne, ima tyrinėti kalbančiojo veidą ieškodamas vaizdinio, kuris atrodytų pažįstamas. Esu kažkur jus matęs, sako, Dublino futbole galbūt, žaidėte saugu už UCD, tikriausiai susitikome, kai žaidėte prieš Gaels, tada buvome galiūnai, tais metais sumalėme jus į miltus. Detektyvas inspektorius žvelgia jam į veidą, raukšlės aplink lūpas suzmeko, žvilgsnis apsiblausė, patalpa prisipildo neperprantamos tylos. Jis kalba nepurtydamas galvos. Nežinau, apie ką čia šnekate. Dabar Laris jautrus savo paties balsui, kalbėdamas jį

girdi, tarsi ir jis būtų patalpoje, stebėtų apklausą, jis mato save iš kitapus stalo, mato save, stebintį pro akutę duryse, jokio kito būdo pažvelgti vidun nėra, net vienpusio veidrodžio, kaip rodo per televiziją. Girdi, kaip apsimestina skamba balsas, galbūt per daug čiauška. Tikrai jūs, žaidėte saugu už UCD, niekada nepamirštu priešininkų. Pareigūnas gurkšteli iš puoduko, paskalauja kava dantis, žiūri į Larį, kol šis nudelbia akis į stalą, perbraukia pirštu lako įbrėžimą, tada vėl pakelia akis į detektyvą inspektorių. Veido kaulai tikrai pastambėję, kūnas tuktelėjęs, bet tai, ką sako akys, niekada nesikeičia. Klausykit, sako jis, noriu kuo greičiau viską baigti, turėčiau būti namie su šeima, ruoštis gulti, sakykit, kuo galiu padėti? Detektyvas Berkas mosteli ištiesta ranka. Pone Stakai, žinome, kad esate užimtas žmogus, todėl džiaugiamės turėdami galimybę su jumis pasikalbėti, sulaukėme nepaprastai reikšmingo kaltinimo, jis susijęs tiesiogiai su jumis. Laris Stakas stebi anųdviejų žvilgsnį ir junta, kaip džiūsta burna. Patalpoje kažkas juda, dabar jis tai pajunta, akimirką lieka sustingęs, tada pakelia akis ir išvysta palubės lempą su gaubtu, kur įkliuvęs drugys it pašėlęs plakasi į stiklą, gintarinis kupolas priterštas, pilnas praeities drugių lavonėlių. Detektyvas Berkas atvertė aplanką ir Laris Stakas prieš save išvysta bekraujes kunigo rankas, išvysta tarp jų ant stalo padėtą atspausdintą popieriaus lapą. Laris pradeda skaityti lapą, lėtai markstosi, tada sukanda dantis. Ilgu koridoriumi nukaukši žingsniai, juos išriša durų trinktelėjimas. Jis girdi, kaip prislopintai daužosi drugys, akimirką pajunta, kad kažkas viduje ima vysti. Pakelia akis ir mano, kad detektyvas Berkas stebi jį iš kitapus stalo, varsto akimis, tarsi jos turėtų galią laisvai klajoti po jo mintis, nori išlaisvinti jame kažką, ko ten nėra. Laris pažvelgia į detektyvą inspektorių, dabar atviru veidu jam skaitantį, atsikrenkščia ir mėgina šypso-

tis abiem vyrams. Pareigūnai, jūs turbūt mane maustot? Stebi, kaip jie pajunta nuo jo lūpų blėstančią šypsena, nejučia pakelia lapą ir pamojuoja juo. Juk tai gryna beprotybė, sako, palaukit, išgirs generalinė sekretorė, ji nueis tiesiai pas ministrą, galit neabejoti. Jaunasis detektyvas oriai kosteli į kumštį, tada pažvelgia į detektyvą inspektorių, tas nusišypso ir pradeda kalbėti. Kaip žinote, pone Stakai, valstybei dabar sunkūs laikai, mums nurodyta rimtai žiūrėti į bet kokius mus pasiekiančius kaltinimus... Ką jūs čia paistot? – klausia Laris, argi čia kaltinimai, čia nesąmonė, jūs kažką iškreipiate, paimate vieną dalyką ir jį paverčiate kitu, atrodo, kad patys šitą surašėt. Pone Stakai, neabejotinai žinote apie Nepaprastosios padėties galių aktą, įsigaliojusį šį rugsėjį, reaguojant į užsitęsusią valstybei kilusią krizę, šis aktas suteikia papildomų išteklių ir galios GNTB, kad palaikytų viešąją tvarką, tad privalote suprasti, kaip mums viskas atrodo, jūsų elgesys atrodo kaip žmogaus, kurstančio neapykantą valstybei, sėjančio nesantaiką ir sumaištį; kai veiksmo padariniai paveikia stabilumą šalies lygmeniu, yra dvi galimybės: viena, kad jį atliko agentas, veikiantis prieš valstybės interesus, o kita – kad jis nesupranta savo veiksmų ir taip elgiasi to nenorėdamas, tačiau bet kuriuo atveju, pone Stakai, rezultatas tas pats, tasai žmogus pasitarnauja valstybės priešams, taigi, pone Stakai, raginame jus ištirti savo sąžinę ir įsitikinti, kad taip nėra. Laris Stakas ilgai tyli, dėbso į lapą jo nematydamas, o tada atsikrenkščia ir suneria rankas. Ar aš teisingai suprantu, sako, prašote mane įrodyti, kad mano elgesys nėra kurstymas? Taip, teisingai, pone Stakai. Bet kaip galiu įrodyti, kad tai, ką darau, nėra kurstymas, jei tiesiog dirbu savo darbą kaip profsąjungos darbuotojas, naudojuosi savo konstitucine teise? Tai jau jūsų reikalas, pone Stakai, nebent nuspręsimė, kad reikalingas papildomas tyrimas, o tokiu atveju reikalas bus nebe jūsų ir

spręsimė mes. Laris nejučia pašoka nuo kėdės, krumpliais įsiremia į stalą. Veide išvysta valią ir supranta, kad čia buvo atvedintas, idant būtų šios valios palaužtas, ši valia vien įgaliota kažkokio absoliuto, turinčio galią taip paversti ne, o ne – taip. Kad nekiltų jokių nesusipratimų, sako jis, ministras apie tai išgirs ir bus bėdos, negalite grasinti aukštam profsąjungos pareigūnui už tai, kad jis dirba savo darbą, šios šalies mokytojai turi teisę derėtis dėl geresnių sąlygų ir imtis taikių pramoninių veiksmų, kurie neturi nieko bendro su šia vadinamąja valstybei kilusia krize, o dabar, jums leidus, aš einu namo. Antrasis detektyvas lėtai išsižioja ir Laris beveik tikras, kad tai mato, galvoja apie tai grįždamas į mašiną ir ilgai joje sėdėdamas, žiūrėdamas, kaip skreite dreba rankos. Atrodė, kad pareigūnui iš burnos išskrido drugys.

Pirma Beną į lopšėlį, tada vaikus į mokyklą, Molė išlipa pro *Touran* keleivio dureles su ausinėmis, o Beilis trinkteli užpakalinėmis, Eilišė žiūri per petį, o jis stovi it puantilisto drobė prie stiklo, užsismaukęs striukės kapišoną. Ji jau suka į gatvę, bet į langą trinkteli ranka, Molė šaukia sustoti, durelės atsilaipoja, Molė pastveria nuo grindų sporto krepšį ir dingsta. Tai žiemos šviesa, šaltas murzinas lapkritis, ji juda eisme ir junta savo pačios išsekimą, judesiai automatiškai, sustojusi prie šviesoforo ji regi ne laukiančią dieną, bet kaip diena praslinks nepalikdama įspūdžio, dar viena diena, pamiršta ir sugerta į tylią dienų apyskaitą, regi save darbe ir tai, kad savo darbo nebelaiko karjera, – tikrasis mikrobiologės darbas yra valandų valandas stovėti prie darbatalio ieškant duomenų, tikrinant hipotezę pagal tikrovę, pagal tai, kuo gali trokšti tikėti individas, o rezultatas rodo, kad atsakymas teisingas arba klaidingas.

Dabar jos dienas užpildo laiškai ir skambučiai, specialistė tapo generaliste be balto chalato, vadovaujančia personalui, pasi-metusia posėdžiuose, uždavinėjančia neteisingus klausimus. Ji atsisdėda prie savo stalo, pasitikrina paštą ir perkelia skambutį į pusę šeštos. Pakelia telefoną ir skambina Lariui. Ar užpildei pasų anketas, kaip prašiau? – klausia ji. Klausyk, saule, aš dar truputį sukrėstas, negaliu atsitokėti. Jis kalba, tarsi miegant iš jo būtų išleidę orą, lyg būtų pabudęs ir pamatęs, kad subliūško, lyg sėdėtų ant lovos krašto ir dėbsotų į grindis. Darbe sakei? – klausia ji. Girdi, kaip jis trumpai sušnenka su bendradarbiu, pridengęs ranka telefoną. Palikau jas ant stalo viršuj. Ką palikai ant stalo viršuj? Pasų anketas. Lari, paskambink Šonui Volisui ir pasikalbėk su juo, nesvarbu tos nepaprastosios padėties galios, juk šalyje vis tiek galioja konstitucinės teisės. Noriu eiti tiesiai pas generalinę sekretorę, bet šiandien ji peršalus. Sakyk, ar Šonas vis dar vaikštinėja su ta mažvaike? Šonas Volisas dabar iki ausų užsiknisęs su tuo Ficdžeraldo teismu, nenoriu trukdyti, sakyk, kas šįvakar gamins vakarienę? Vis tiek manau, kad turėtum paskambinti jam, gaminti tavo eilė. Na ir jėga, man pusę septintos susitikimas, bet atšauksiu jį, neturiu nuotaikos. Lari. Ką, saule? Oi, nieko, vakar nupirkau faršo, gali kepti mėšainius, klausyk, man reikia eiti. Ji baigia pokalbį, bet dar kurį laiką sėdi su telefonu rankoje, junta kažką negera. Pažvelgia į telefoną, prisimena skambutį, seka savo balsą į Lario telefoną, signalas turi būti perduotas, kad pasiektų Lario mobilųjį, jį pagauna ir perduoda tinklo siųstuvas. Staiga ji išgirsta savo balsą, tarsi klausytusi savęs kitame kambaryje. Pasikalbėk su juo, nesvarbu tos nepaprastosios padėties galios, juk šalyje vis tiek galioja konstitucinės teisės. Staiga jai pasidaro šalta, ji netikėtai pakyla nuo kėdės ir eina į biuro virtuvėlę galvodama: kitose šalyse, taip, bet pas mus čia tokių nesąmonių nebūna,

gárdai, valstybė negali klausytis skambučių, kiltų pasipiktinimas. Ji prisimena vakar prie namo sustojusią mašiną, prisimena GNTB ir kuždesius, kuriuos girdėjo apie tai, kas neva vyksta, dabar eidama virtuvėlės link, akimirką pasijunta tarsi nepažintų patalpos. Prie kavos aparato, timpčiodamas marškinių rankogalį, stovi naujasis visuotinis paskyrų vykdomasis vadovas Polas Felsneris. Aparatas nustoja užti, tyliai čekštelė, o jis atsigręžia ir nusišypso, nors šypsena nepasiekia akių. O, Eiliše, kaip tik vyliausi tave sutikti, neatsakei į mano balso žinutę, vaizdo skambutį su Asakuki teko perkelti į šeštą. Jo veide kažkas melaginga, galvoja ji, akys turėtų būti tamsios, o yra žalios ir žvilgsnį nejučia traukia Nacionalinio aljanso partijos ženkliukas su kilpele atlape, NAP, naujoji valstybės emblema. Ji vėl pažvelgia į jo rankas ir mato, kad jos truputį per mažos. Oi, nepastebėjau, sako ji, deja, skambutyje dalyvauti negalėsiu, bet ačiū, kad pranešei.

Pakrantėje – mėlynas žirgas, jis ateina pas ją, dabar ji joja palei vandenį ir neturi amžiaus, joja šviesoje, apačioje prieškambaryje skamba telefonas, ji išjoja iš sapno į kambarį. Laris sėdi ant lovos krašto ir trinasi akis. Na čia dabar, sukužda ji, penkiolika po pirmos, kas gi skambina tokiu metu? Tikiuosi, ne tavo sesuo, atsako jis. Pasilenkia pirmyn, tada žengia pro duris siekdamas šešėlio, kuris suplevėna sparnais ir virsta chalatu. Šleptėmis apautos kojos tipena laiptais žemyn, o ji guli ir klausosi, kaip lovytėje alsuoja Benas, kaip prislopintai kosti iš berniukų kambario už sienos. Susilieję Lario žodžiai kyla aukštyn ir beformiai atplūsta į kambarį, ir ji svarsto, kas gali skambinti, prisimena seserį Onję Toronte, kartą prieš daugelį metų taip nutiko, o Dieve, atleisk, sese, supainiojau laiko juostas, tiesiog

truputį išgėriau. Ji užsimerkia ir ieško mėlyno žirgo ant kran-
to, ieško jo atmintyje, kiek tau buvo metų? Žiema, virš jūros
žemas dangus, ji liečia kulnėmis papilvę, drebančią gyvastį po
savimi, nuo Lario svorio įdumba čiuzinys greta jos. Jau beveik
buvau užmigusi, sako ji. Jis tyli, spokso į sieną, atrodo švini-
nis, sunkiai šnokuoja, ji ištiesia ranką ir spusteli jam petį. Kas
yra, Lari? Ji uždega lempą ir atsisėda, glamonėjamas šviesos
jis virsta vaiku, susiraukęs, suglumęs atsigręžia ir atsikrenš-
čia. Skambino Karolė Sekston, Džimo žmona, beveik apimta
isterijos, Džimas vakar išėjo iš darbo ir negrįžo namo. Ir tiek,
Lari, aš akimirką išsigandau, kad pasakysi, jog kas nors mirė.
Klausyk, Eiliše, ji sako, kad jį suėmė. Kas suėmė? O kaip ma-
nai – GNTB. GNTB? Taip, ji taip sakė. Bet tai nesąmonė, Lari,
kaip suprasti – suėmė? Matyt, areštavo, sulaukė, pasirodo, kaž-
kas matė, kaip jį sodina į mašiną, bet nepagalvojo niekam pra-
nešti, ji vėliau sužinojo, kai pradėjo visiems skambinėti. Dži-
mas Sekstonas, tas plepys, ką gi jis blogo padarė? Baisiausia,
Eiliše, kad niekas nuo tada nieko apie jį negirdėjo. Bet ar jis
paskambino sąjungos teisininkui, kaip jis ten? Maiklas Give-
nas, ne, nieko, net žmonai neskambino. Bet juk negalima šiaip
sau areštuoti žmogaus nesuteikiant jam teisinės pagalbos, juk
tokiems dalykams galioja taisyklės. Karolė sako, kad Maiklas
dabar ten, *Kevin* gatvėje, bet jį ten vaiko ir jis važiuoja namo
nakvoti, atrodo, nė neįmanoma prasibrauti iki GNTB, jie ne-
turi tiesioginio numerio, nesuprantu, kodėl man nepaskambi-
no niekas iš sąjungos, skamba kaip visiška nesąmonė. Netiesa.
Kas netiesa? Yra numeris ant kortelės, kur davė tas detektyvas
inspektorius, kuris aną vakarą buvo čia užėjęs, mobiliojo nu-
meris, tu pats juo skambinai, Lari, sakyk, kas dedasi? Nežinau,
saule, atrodo, jis įtūžęs. Kas įtūžęs? Maiklas Givenas. Būtinai
jam perduok ją, tą kortelę. Taip, nepagalvojau, tuojau ją sura-

siu, kur palikai? Padėjau ant židinio svetainėje, tada pakišau po laikrodžiu. Klausyk, Eiliše, Karolė sakė, kad ji suėmė aną savaitę, pasakė, kad jam pateikti kaltinimai, ir ji sakė, kad jis tik pasijuokė iš jų, žinai, koks tas Džimas, sako, kai paklausė, ar yra areštuotas, o jam pasakė, kad ne, jis mintinai išpyškino visą 40.60.1 straipsnį, trečią dalį, tiesiog jiems į akis, piliečių teisė burtis į asociacijas ir sąjungas, ir panašiai, ir pažadėjo, kad autobusais į miestą suveš pusę Lensterio mokytojų, jeigu prasidės streikas. Jos ranka ieško greta spintutės, apgraibomis randa vandens stiklinę ir atsigeria. Lari, kiek konstitucinių teisių jie gali suspenduoti dėl tos nepaprastosios padėties? Nežinau, tik ne tiek, tik ne šitaip, bet kokią galią sulaikyti vis tiek nustato įstatymai, bet kas tie įstatymai, jeigu dedasi šitokie dalykai, klausyk, kol kas nelaidykim liežuvio ir vaikams nesakyk. Lari, tokiu metu tu nieko negali padaryti, prašau, grįžk į lovą.

Ji stovi ir žvelgia pro langą į tėvo sodą. Seni prisiminimai trypia šlapius lapus, supasi ant virvės, spiečiasi krūmuose, balsai šūkauja iš praeities: einu ieškot! Žvelgia į uosį, kurį jis pasodino per jos dešimtą gimtadienį, dabar iškilusį virš siauro sklypo. Beilis šiūruoja per aukštą žolę, spardo lapus, Molė fotografuoja žeminius augalus. Eilišė nusigręžia nuo stalo, prie kurio sėdi tėvas, suklišęs nosį į laikraštį, Benas miega mašinos kėdutėje jai prie kojų. Ji pakelia du puodukus ir dirsteli vidun, pirštu perbraukia kraštą. Tėte, pažiūrėk į tuos puodukus, kodėl neplau ni indaplovėje, tau būtinai reikia užsidėti akinius, kai plauni indus. Saimonas nepakelia akių nuo laikraščio. Aš ir dabar su akiniais, atsako jis. Taip, bet turi juos užsidėti, kai plauni indus, ant šitų puodukų – arbatos nuosėdų žiedai. Kaltink tą nevykėlę valytoją, kuri čia ateina, kai tavo motina buvo gyva,

visuose namuose nebuvo nė vieno nešvaraus puoduko. Dabar, žiūrėdama į jį, ji pasijunta kaip vaikystėje, ieško tėvo, koks jis būdavo, ereliška nosimi ir skubriomis, įdėmiomis akimis, figūra, dabar susitraukusi krėsle, po vilnos kardiganu – sukumpusi nugara, ploni pirštų kaulai kyšo pro popierinę odą. Jis sulanksto laikraštį, įsipila arbatos ir ima barbenti pirštais į stalą. Nežinau, kam aš jį vis dar skaitau, sako, jame vien bjaurus melas. Ji paima laikraštį ir ima rašikliu krapštinėti kryžiažodį. Jo pirštai nebebarbena, nepakeldama akių ji junta, kaip jis ją tyrinėja, bet kai pasižiūri į jį, jis susiraukęs. Kas ten sode su Eiliše? – klausia jis. Akimirką ji pažvelgia laukan, tada atsigrėžia į tėvą, paima jį už rankos. Tėte, ten lauke Beilis su Mole, o aš sėdžiu čia. Jo veide šmėsteli pakraupusi mina, o tuomet jis mirkteli ir numoja ranka, atsistumia su krėslu. Taip, aišku, sako, bet ji raukosi visai kaip tu, o ne švyti kaip tavo sesuo. Ji nužvelgia jį, skausmingai šyptelėdama. Tai reiškia, mes abi – visai kaip tu, sako. Pažvelgia pro langą į Molę, regi save tame pačiame kūne, laikrodis koridoriuje užsisuka ir trissyk sumuša jos vaikystės varpais. Nieko tai mergaitei nėra, sako ji, keturiolika metų, ir tiek, sunkus amžius, puikiai prisimenu. Ji vėl žvelgia į kryžiažodį. Pareigybės ženklas, sako ji, devynios raidės, penkta G. Saimonas išpyškina insignija taip, tarsi žodis būtų laukęs burnoje. Ji nudžiugusi pažvelgia į jį, mato apdribusį kaklą, po odos maišais įkritisias akis, tačiau protas skrieja. Ji įpila arbatos, galvoja: kol kas dar nieko jam nesakyk, stebi Beilį, tokiais smulkiais kauleliais, nors Markas drūtas kaip tėvas. Ji pakelia akis ir sako: Laris turi rūpesčių sąjungoj, valdžia nenori, kad Airijos mokytojų sąjunga streikuotų, jie suėmė jį, tėte, ir iš esmės prigrasino, gali patikėti? Kas suėmė? GNTB. Saimonas atsigrėžia ir tylėdamas pažvelgia į ją, tada papurto galvą ir nudelbia akis į pirštus. Šitų Laris tegu pasisaugo, GNTB, Na-

cionalinis aljansas juos įkūrė vietoj Specialiųjų detektyvų dalinio, vos atėjęs į valdžią, kokią savaitę kilo triukšmas, o tada nurimo, aišku, buvo užgniaužtas, ligi šiol valstybėje slaptosios policijos išvis nebuvo. Tėte, jie susėmė Lensterio regiono organizatorių, neleido nei paskambinti, nei kreiptis į teisininką, jis sulaukytas, sąjunga šaukia rėkia, bet GNTB tyli. Kada tai nutiko? Antradienio vakarą... Lauke suklinka Molė, jie atsigręžę išvysta, kaip ji rangosi ir mojuoja rankomis, o Beilis, pakibęs ant senos virvės, suėmęs ją kojomis. Tėvas staiga ją nužvelgia. Sakyk, klausia, tiki tikrove? Tėte, ką tai reiškia? Paprastas klausimas, baigei mokslus, tai ir supranti, ką tai reiškia. Kai taip įvardiji, taip, suprantu, bet nereikia pamokslauti. Jis akimirką nusigręžia į spintutę, apkrautą pageltusiais laikraščiais, naujienų žurnalais užlankstytais kampais, senoji šypsena rodant dantis. Mes abu mokslininkai, Eiliše, priklausome tradicijai, bet tradicija – niekas daugiau kaip tik tai, dėl ko visi gali sutarti, mokslininkai, mokytojai, institucijos, jeigu pasikeičia institucijų savininkas, gali pasikeisti ir faktų savininkas, galima pakeisti tikėjimo struktūrą, tai, dėl ko sutarta, štai ką jie daro, Eiliše, tai tikrai visai paprasta, NAP mėgina pakeisti tai, ką aš ir tu vadiname tikrove, jie nori sudrumsti ją tarsi vandenį, jei sakai, kad vienas dalykas yra kitas, ir tai pakartoji pakankamai sykių, tuomet taip turi ir būti, o jei tai kartoji ir kartoji, žmonės tai priima kaip tiesą; idėja sena, žinoma, tikrai nieko naujo, bet dabar stebi, kaip tai vyksta tavo laikais, o ne knygoje. Ji stebi jo akis, nuklydusias į kažkokią tolimą mintį, stengiasi išvelgti jo protą, gumbuota ranka traukia suglamžytą nosinaitę iš kelnų kišenės, jis išsipučia nosį ir įsideda nosinaitę atgal. Žinoma, anksčiau ar vėliau tikrovė apsireiškia, sako jis, kurį laiką gali iš jos skolintis, bet tikrovė visada laukia, kantriai, tyliai, kad atsiimtų kainą ir sulygintų svarstyklės... Benas suknerkęs nubun-

da ir žvalgosi. Ima bliauti ir Eilišė atsistumia su kėde, ramina jį, pasiima į glėbį ir prisideda prie krūties po šaliu. Ji nori senosios paguodos, nori pasišaukti vaikus, kad susirinktų aplink, bet tik tveria tamsos jausmą, šešėlio zona taikosi plėstis. Ji įkvepia, atsidūsta ir stengiasi šypsotis. Ką tik užsisakėme Velykų atostogas, apsistosime pas Onję ir jos govėdą, o tada dar savaitę pakeliausime, jei pavyks, iki Niagaros krioklių, dar į kelias vietas aplink Torontą, vaikams bus nerealiai smagu. Saimono akys priešais ją apsiblausios, ji nesupranta, ar jis girdėjo, ar ne. Jis pakelia rankas nuo stalo, pasižiūri į jas, tada vėl padeda ir pažvelgia į ją. Galbūt, sako jis, pasvarstykit, ar nepasilikus Kanadoje. Ji staiga atitraukia vaiką nuo krūties, atsistoja nuo kėdės ir žvelgia į jį iš aukšto. Tėte, ką čia šneki? Tą, kad dabar aš per senas ką nors daryti, bet vaikai dar jauni, jie lengvai prisitaikys, dar yra laiko pradėti iš naujo, nė nepastebėsi, kaip perims akcentą. Dėl Dievo meilės, tėte, ar tu pats girdi, ką šneki, ar nemanai, kad perdedi, o kaip mano karjera ir Lario darbas, o vaikų mokykla, o Molei dar ledo ritulys, jos šiomet laimės Lensterio mergaičių jaunučių lygą, jau pirmauja devyniais taškais, o Markas ką tik pradėjo vyresniųjų ciklą mokykloje, o kas tave prižiūrės, kai net puodukų negali išplauti, ponias Taft ateina tik kartą per savaitę, o jeigu pargriūsi ir susilaužysi klubą, sakyk, kas tada?

Žiemos lietūs sodrus ir šaltas, slenkančios dienos aptirpusios lietuje, todėl atrodo, kad jis slepia slenkantį laiką, kiekviena beveidė diena liejasi į kitą, kol įsismarkauja žiema. Namuose tvyro keistas, neramus oras. Jis padvelkė, kai į duris paskambino du vyrai, ir įsismelkė į visus jų namus, dabar jau regisi, tarsi būtų pradėjusi irti kažkokia šeimos vienybė. Laris iki iš-

naktų dirba, rytais irzlus, užsisklendęs, atrodo, genamas kažkokio tykaus įniršio, rankos įtemptos, kūnas tarsi sukietėja, lyg spaudžiamas kokio nors didelio slėgio varžtų. Per dažnai vakare jis grįžta vėlai, Eilišė žiūri pro žaliuzes, tada jas paleidžia, kad nebūtų pastebėta, laukia jo koridoriuje, įeinančio pro duris. Turėjai nuvesti Molę į treniruotę, Lari, aš ir vėl turėjau atšaukti skambutį su partneriais, ką tik grįžau į darbą po motinystės atostogų, kaip manai, kaip tai atrodo? Jis stovi prie durų, pusiau nusiavęs batą, o tada nudelbia akis lyg nusižeminęs ir priluptas šuva, papurto galvą, pažvelgia jai tiesiai į akis ir ji išvysta, kaip jis persimaino, balsas virsta piktu kuždesiu. Jie mėgina mus sukiršinti, Eilišė, skleidžia melą sąjungoje, nepatikėsi, ką šiandien girdėjau... Jo balsas susvyruoja nuo jos primerktų akių žvilgsnio, tada jis vėl nudelbia akis. Klausyk, sako, girdžiu, ką kalbi, atsiprašau. Jis parodo jai mažą išankstinio apmokėjimo telefoną, sako, čia vienkartinis. Net jei jie norėtų klausytis, nežinotų numerio. Ji stebi jį ir galvoja apie vaikus, kurie klausosi, kaip jie šnabždasi koridoriuje. Elgiasi kaip koks nusikaltėlis, Lari, klausyk, atrodo, Beilį užpuolė virusas, jis nuėjo viršun... Laris iškelia ranką ir ją nutraukia. Ar tai aš nusikaltėlis, jei jie mėgina išardyti sąjungą, be sankcijų areštuoja mūsų organizacijos narius, eitynių jie nesustabdys. Jis nueina pro ją į svetainę, iš jos – į virtuvę ir uždaro duris. Ji stebi jį pro stiklą, jis padeda krepšį ant kėdės, eina prie kriauklės, nusiplauna rankas, atsiremia į kriauklę ir žvelgia laukan. Ji nori prieiti prie jo, kūne paieškoti proto, gero, išdidaus žmogaus tame prote, nekantraus, moralaus ir įsipareigojusio, jame auga karas prieš šį kažką, ko jie negali išmatuoti. Galvoja, kaip pastaruoju metu jis vis nori būti vienas, galiausiai visi žmonės siekia tos pačios izoliacijos, taip ji kartą matė užrašyta ant sienos. Ji atidaro duris ir kyšteli galvą virtuvėn. Nori vakarie-

nės? – klausia. Ne, nereikia, vėlai pietavau, gal paskui ką suvalgysiu. Molė įeina į kambarį su respiratoriumi. Ji dezinfekuoja durų rankenas, čiaupus ir klozeto nuleidimo mygtukus, prie berniukų kambario pastatė užtvarą iš lipniosios juostos ir atsisako valgyti prie stalo. Ji neklauso Eilišės, aiškinančios, kad viruso juk nesustabdysi, mintyse regi, kaip virusas įsibrauna į šeimininko ląsteles ir dauginasi, tylus fabrikėlis kūne, virusas neregimas klajoja per kvėpavimą. Kitą dieną susirgę atgula Molė ir Markas, o tada ir Laris, ji džiaugiasi, kad visi namie, net Laris vėl atrodo toks kaip anksčiau, juokiasi, kad ji ir kūdikis turi imunitetą, šaiposi iš Marko, įėjusio pro duris ant akių užkritusiais plaukais, šniurkščiojančio į nosinę. Na ir galvelė, sako Laris, gatvėj sutikęs nepažinčiau. Dar kas nors, be tėtės, nori kavos? – klausia Markas. Jie susirenka žiūrėti filmo ir Markas atneša gėrimų, ji stebi ilgą, tvirtą kūną, jam beveik septyniolika, jis toks pat aukštas kaip tėvas. Pasislink, sako Markas ir prisėda prie jos, uždeda ranką jai ant peties ir ji neprisimena, kada paskutinįsyk visi šitaip buvo namie, Molė susirangiusi šalia jos, Beilis ant sėdmaišio šaukštu kabina ledus, Laris prieš televizorių, Benas miega jos skreite. Oi, gana jau, sako Markas, kiek kartų žiūrėjom šitą sentimentalų šūdą? O man patinka, sako Beilis. Aha, ir man, sako Molė, labai miela, primink, mama, kaip judu susipažinot? Laris nusijuokia, o Markas suniurzgęs sako, kiek kartų girdėjom, negi nežinai, kad tėtis – didysis romantikas ir turėjo kelis mėnesius vaikyti mamą su tinklu. Netiesa, sako Eilišė, šypsodamasi Lariui. Na, iš dalies tiesa, sako Laris, žinoma, aš didysis romantikas, o visa kita – aš naudoju bulvių maišą. Kai Benas jos skreite nubunda, ji pažvelgia jam į veiduką, mėgindama įžiūrėti vyrą, kuriuo jis taps, ir Markas, ir Beilis įrodė, kad taip mąstyti klaidinga, kad nuo obels gali nukristi apelsinas, o Benas tikrai taps toks,

koks bus jis pats. Tačiau ji ieško vaike kokio nors panašumo į Larij, viliasi, kad jis prilys tėvui, žinodama, kad visi berniukai užauga ir tolsta nuo namų, kad griautų pasaulį, apsimesdami, jog jį stato, toks gamtos dėsnis.

Vaikas krūptelėjęs nubunda ir aikteli, tarsi priblokštas, kad nubudo, ir ji ima kilti pro miegus aukštyn, kol jos miegas sudaužytas voliojasi tamsiame kambaryje. Ji tiesia koją Lario link, bet jo lovos pusė šalta. Ji pakelia vaiką iš lovelės ir prisideda prie krūties, burnelė žiopčioja ir ryja, rankutė gnaibo jos kūną. Ji duoda jam pirštą, o jis įsikimba su tokia mažulyte jėga, kad ji supranta jo įgimtą siaubą, vaikas laikosi, tarsi grėstų mirtis, tarsi niekas nebesaistytų jo su gyvenimu, vien tik motina. Tylėje skardena apyaušrio paukščiai, ji apsivelka chalata ir nusineša Beną žemyn. Laris sėdi prie stalo tamsoje, veidas apšviestas kompiuterio. Jis negirdėjo, kaip ji atėjo, todėl ji nematoma stebi jį, liūdną, prislėgtą veidą, susikaupusį, net nemirksintį. Ji ištiesia ranką prie sienos ir įjungia šviesą, jis pakelia akis ir atsidūsta, tada nusišypso, pamoja vaikui, pasistato jį ant kelių, leidžia berniukui pačiam laikyti savo svorį. Ar išmiegojo per naktį? – klausia, negirdėjau, kaip nubudo, ko taip anksti atsikėlei? Galėčiau tavęs to paties paklausti, Lari, atrodai, lyg nė nebūtum atsigulęs. Laris pakelia vaiką prie nosies. Tu tik pažiūrėk, mažuti, pirma mus nustebini, o dabar jau tuoj būsi atjunkytas. Ji stovi prie kavos aparato sukryžiuvisi rankas, tada atsigręžia ir pažvelgia į Larij taip įdėmiai, kad jo veidas pasidaro svetimas, akys paraudusios nuo miego stokos, plaukai susivėlę, nudrengtas žuvies kaulo rašto švarkas ant merinosų vilnos megztinio, ji akimirką lyginasi su juo, tiesa, jis pradėjo senti sparčiau, barzda pusiau pražilus. Tuomet jai topteli, kad

ji nebeprisimena, kaip jis atrodė anksčiau, ląstelės atsinaujina ir greitai, ir lėtai, iš pradžių turi vieną kūną, o pamažu jis virsta kitu, jis tas pats, bet kartu kitas, tik akys liko nepasikeitusios. Ji paima Beną jam iš glėbio ir žvelgia į jį. Dar ne per vėlu, sako. Jis pasižiūri į ją ir susiraukia. Kam ne per vėlu? Šitas žaidimas, kurį žaidi su valdžia, dar yra laiko liautis. Jis akimirką tyli, tada atsідūsta, uždaro kompiuterį, sukiša jį į odinį dėklą ir atsistoja. Dėl Dievo meilės, Eiliše, ratai sukasi, negali tiesiog pasišalinti iš tokio dalyko, būtų baisi gėda mūsų organizacijai, mokytojai miniomis mus paliktų, eitynės turi vykti. Taip, Lari, bet Alison O'Reili dar negrižo į darbą, kaip manai, kodėl? Jos vyras sako, kad jai gripas. Tas gripas trunka jau tris savaites. Taip, žinau, tikrai atrodo truputį keista, klausyk, man reikia nueiti anksčiau, bus spaudos konferencija prieš... Ji nusigręžusi žvelgia į šlapią tamsų sodą, visa tarsi pakibę drėgmėje, medžiai lankstosi prieš šaltį. Neatsigręždama ji gali išmatuoti jo valios jėgą prieš savo, abi valios tyliai susikibusios grumiasi, sukasi ratu viena aplink kitą, tada imasi, kol apsidaužiusios atšlyja. Laris eina į svetainę, bet stabteli ir sako: vakar mirė Merės O'Konor motina, gavau žinutę prieš pat vidurnaktį, jai buvo devyniasdešimt ketveri, paskutinė titanė, dievaži. Eiliše papurto galvą ir pasodina Beną į sūpuokles. Kadaisė buvo smarkuolė, kada laidotuvės? Šeštadienio rytą Trijų Globėjų bažnyčioje. Ji eina prie Lario trokšdama, kad šiandien būtų koks nors kitas rytas, uždeda ranką jam ant riešo ir spusteli. Lari, Alison O'Reili iš tikrųjų neserga, pats žinai. Eiliše, juk negali to įrodyti. Su GNTB menki juokai, jeigu atidarysi šias duris, Lari, negali žinoti, kas laukia už jų, Eiliše, klausyk, tu aprimk, GNTB juk ne Stasi, jie tik daro šiokį tokį spaudimą, ir tiek, truputį mus kiršina ir kamuoja, kad atsitrauktume, mūsų penkiolika tūkstančių ir valdžiai neramu, bet ji negali stabdyti demokratinių eitynių,

tu tik palauk ir pamatysi. Dabar ji taip arti, kad mato jo akies rainelės taškučius, blausius raudonus ir gintarinius atspalvius, jokia akis nebūna vientisos spalvos. Sakyk, Lari, kur dabar Džimas Sekstonas? Jis mirkteli, susiraukia ir nusigręžia. Rimtai, Eiliše... Jis papurto galvą, pasiima lagaminėlį, išeina į svetainę, bet nežengia prie durų. Ji girdi, kaip jis stovi sustingęs, o tada giliai atsidusęs atsisėda. Akimirką jai pasidaro silpna, ji vėl pažvelgia pro langą ir mato švininėje dienos šviesoje žvilgančius medžius, galvoja, kaip greitai praslenka aušra, gaivi pilka šviesa ant lapų, medžiuose – šešėlių pavidalai, panašūs į tarškančias šarkas. Toks nekantrios jausmas rankose einant į svetainę, išvydus Larį, sustingusį krėsle, tarsi žiūrintį kažką, kas apsireiškia jam prieš akis. Jis pažvelgia į ją, papurto galvą ir sako: gal teisingai kalbi, Eiliše, dabar ne metas, beprotybė tęsti, paskambinsiu, pasakysiu, kad sergu. Ji žengia prie jo pajutusi pergale, žiūri į jį iš aukšto. Nori kažką sakyti, bet kažkas jos viduje atsikabina, pakyla klastūnė šarka ir ji stovi priešais jį, purto galvą. Ne, sako, reikia tai padaryti, tai jau nebe apie tave ar mane, NAP galvoja, kad jiems įstatymai negalioja, visi žino, kad šitie nepaprastosios padėties įstatymai – vien valdžios troškimas, kas daugiau stos ginti konstitucinių teisių, jei mokytojai prieš juos nesišakos? Ji žiūri, kaip jis sėdi apsunkusiais kaulais, berniukas, rankose laikąs suaugusiojo protą, o tuomet akimirksniu atsistoja, vėl nepajudinamas kaip anksčiau. Teisingai, saule, bjauri diena eitynėms, paskui nueisiu su visais išgerti po pintą, bet negerisiu, dar spėsiu pasiimti Molę iš treniruotės. Ji atsiremia į duris, o jis koridoriuje aunasi žalius žygio batus. Jis pasiima lietpaltį ir mėgina užsimesti jį ant švarko, lietpalčio rankovė išvirkščia ir akimirką jis įstringa prie durų slenksčio, kariaudamas su rankove, jai atrodo, kad jis abejoja, jis pakelia galvą ir pažvelgia jai į akis. Eik, ji šypsosi, eik, gana jau.

Airija. Postpandeminis Dublinas. Įvedama nepaprastoji padėtis, šalis grimzta į represinį režimą, visuomenė – ant žlugimo ribos. Beveik akimirksniu keturių vaikų motinos Eilišės realybė virsta košmaru – pradingus jos vyrui, o vėliau ir vyriausiajam sūnui, moteris supranta, kad įprastos kasdienybės ir laisvos šalies, kurioje gyveno, nebeliko.

Tarsi be pauzių besivystančiu siužetu skaitytojas įtraukiamas į klaustrofobišką, dusinančią atmosferą, kurioje išgyventi bando Eilišė, kovodama už savo vaikų saugumą. Tai yra ne tik Airijos kritika – kūrinys kalba apie šių laikų konfliktus ir pabėgėlių krizę visame pasaulyje. 2023 m. knyga apdovanojama prestižine „Booker“ premija ir yra vertinama kaip svarbus įspėjimas apie tai, kas gali nutikti, jei visuomenė taptų politiškai apatiška.

© Joel Saget

Paulas Lynchas yra apdovanojimų pelnęs romanų *Beyond the Sea*, *Grace*, *The Black Snow* ir *Red Sky in Morning* autorius. Be kitų apdovanojimų, jis yra pelnęs „Kerry Group Irish Novel of the Year Award“ ir Prancūzijos „Prix Libr'a“ Nous už geriausią užsienio romaną.

Jo knygos patenka į įvairių tarptautinių premijų trumpuosius sąrašus, tarp jų – „Prix Jean Monnet“ už Europos literatūrą, „Prix du Meilleur Livre Etranger“, „Prix Litterature Monde“ ir Walterio Scotto vardo premijų. Rašytojas gyvena Dubline.

